

Ime:

Razred/Godina:

Standardizirani prema kompetencijama orijentirani pismeni
ispit zrelosti/ispit zrelosti te diplomski ispit

18. svibnja 2016.

Hrvatski

Upute za obradu teksta

Vrlo štovani kandidat! Vrlo štovana kandidatkinja!

U okviru ove klauzure pred Vama su ukupno tri tematska paketa s po dvije zadaće. Odaberite jedan od tri tematska paketa i obradite obje zadaće uz odabranu temu.

tematski paketi	zadaće (zadani broj riječi)	privitci
1. Život i smrt	interpretacija teksta (360 do 440 riječi)	1 pjesma
	rasprava (360 do 440 riječi)	1 članak 1 informativni tekst
2. Majstorce	sažetak (315 do 385 riječi)	1 novinski članak 1 informativni tekst
	pismo čitatelja (405 do 495 riječi)	1 novinski članak
3. Uniformiranost	preporuka (450 do 550 riječi)	1 informativni tekst
	analiza teksta (270 do 330 riječi)	1 zapis za forum

Za obradu Vam stoji na raspolaganju 300 minuta radnog vremena.

Zadaće se mogu obraditi neovisno jedna od druge.

Koristite plavu ili crnu kemijsku olovku ili pero koje nije moguće izbrisati!

Koristite isključivo papir koji ste dobili od nas! Sve što piše na listićima a nije precrtano ubraja se u ocjenjivanje. Precrtajte sve bilješke na papiru!

Napišite na svaki list papira svoje ime i broj stranice u tekućim brojevima! Navedite broj odabranog tematskog paketa i naslov dotične zadaće!

Ukoliko radite kompjutorom, uredite prije početka priglavni redak u kome piše vaše ime i broj stranice.

Kao pomoćno sredstvo dozvoljeni su tiskani a ako radite kompjutorom i elektronski rječnici. Korištenje (tiskanih ili online dostupnih) enciklopedija ili elektronskih informacijskih izvora nije dozvoljeno.

Uz bilježnicu morate predati i sve dodatne listove papira koje ste koristili.

Vaš se rad ocjenjuje prema sljedećim kriterijima:

- sadržaj
- tekstna struktura
- stil i izražaj
- normativna jezična ispravnost

Puno uspjeha!

Tema 1: Život i smrt

Zadatak 1

August Šenoa: *Ribarova Jana*

Napišite interpretaciju teksta!

Pročitajte pjesmu *Ribarova Jana* Augusta Šenoe (privitak 1).

Napišite **interpretaciju teksta** uzimajući u obzir sljedeće smjernice:

- Sažmite svojim riječima sadržaj Šenoine pjesme!
- Usporedite promjene u Janinom izgledu i karakteru tijekom pjesme!
- Komentirajte završetak pjesme iz današnje perspektive!

Napišite 360 do 440 riječi! Jasno označite odlomke!

August Šenoa: *Ribarova Jana* (1873)

Po cijelom kraju na sto milja
Ljepote takve nij',
Što lijepa Jana pokraj Save,
Ribara starog kći.

Ko drijenak su joj pune usne,
Ko trska vitak stas,
Ko riba ima bistre oči,
Ko ševa milen glas.

A vesela je – cijeli vrbik
Od jedne pjesme pun,
Kad starcu ocu mreže plete,
Il tjera uz kraj čun.

I pjeva Jana: „Lude ribe!
Ah, u vas mozga nij',
Ne boji vam se muške mreže
Ribara starog kći.“

I starac otac ribe lovi,
Al lijepa Jana, dà,
Mladića trista nehotice
Ulovit za čas zna.

Al Jana pjeva: „Lude ribe!
Ah, u vas mozga nij',
Ne boji vam se muške mreže
Ribara starog kći.“

I minu vrijeme – tihom noći
Na brijeđ se tisnu čun,
I nešto šapće – tužno dršće
Nad vrbljem mjesec pun.

Iz grada ribe loviti došo
Gospodin lijep i mlad,
Poljubio je – ostavio;
Oj Jano, što ćeš sad?

5

10

15

20

25

30

Ko trnule su sad joj usne,
Ko vrbi ziguren stas,
Ko zimsko nebo mutne oči,
Ko kukavici glas.

35

Do Save sjedeć Jana tepa:
„Oj sretne ribe vi!
U vama nema vrele krvi,
a ja sam ljudska kći.“

40

Moj ribar teško mrežu vuče,
Ne, to ti riba nij':
U mreži blijeda, mrtva leži
Ribara lijepa kći.

Izvor: August Šenoa; Ribarova Jana; Sabrane pjesme, II. knjiga, St. Kugli, Zagreb, 1940, str. 145–146.

Objašnjenje riječi:

- drijenak, drjen: Kornelkirsche, eine Pflanze mit großen, blutroten Beeren
trska: Schilf
vitak: schlank
stas: Figur
ševa: Lerche, eine Vogelart
vrbik: Weidenwald
čun: Kahn, Boot
nehotice: unbeabsichtigt, unwissentlich
minu vrijeme: die Zeit ist entwichen
tisnuti, otisnuti: drücken, fortstoßen
vrba: Weide (Baum)
vrblje: Weide (Sammelbegriff)
trnula: Schlehenbeere; Schlehe, eine Pflanze mit kleinen, schwarzen Beeren
zguren: gebückt
tepati: lallen
vreo: brühheiß

DODATNE INFORMACIJE:

Šenoa, August (Zagreb, 1838. – Zagreb, 1881.), pripovjedač, pjesnik, feljtonist i kritičar. Radio je kao kazališni i književni kritičar, bio je ravnatelj i dramaturg Hrvatskoga zemaljskog kazališta, urednik časopisa *Vijenac*.

Tema 1: Život i smrt

Zadatak 2

Kloniranje ljudi

Napišite raspravu!

Situacija: U razredu ste raspravljali o kloniranju. Razvila se zanimljiva diskusija u kojoj su bila zastupana različita mišljenja. Profesor hrvatskoga jezika je reagirao na tu raspravu tako da Vam je dao zadatak napisati raspravu u kojoj ćete predstaviti svoje stajalište o temi *Kloniranje – da ili ne.*

Pročitajte članak „*Kloniranje ljudi je pravo i dužnost!*“ koji je objavljen 15. lipnja 2013. na stranici *tportal* (privitak 1) i informativni tekst *Kako nastaje klon?* (privitak 2).

Napišite **raspravu** uzimajući u obzir sljedeće smjernice:

- Opišite svojim riječima što je kloniranje!
- Objasnite je li kloniranje ljudi opravdano ili neopravdano!
- Na kraju iznesite svoje stajalište o kloniranju općenito, a posebno o kloniranju ljudi i potkrijepite ga argumentima!

Napišite 360 do 440 riječi! Jasno označite odlomke!

„Kloniranje ljudi je pravo i dužnost!“

Nenad Jarić Dauenhauer/Darko Pošek

[...] Trebalo bi ukinuti zabrane kloniranja, rekao je u četvrtak na simpoziju Primijenjene etike jedan od najuglednijih bioetičara svijeta, John Harris, zagrebački gost Hrvatskih studija.

Britanski profesor, koji se zalaže za pravo pojedinaca koristiti se novim bio-medicinskim tehnologijama, izrazio je uvjerenje da nema ništa loše u tome da se kloniraju ili genetski poboljšavaju ljudi. Rekao je da smatra kako su prigovori da bi se kloniranjem stvarale kopije koje bi bile tretirane kao ljudi drugog reda, bez dostojanstva, besmisleni jer su i identični blizanci prirodni klonovi, a nitko ih ne doživljava kao manje vrijedne. Suvremena biotehnologija, objasnio je, mogla bi također pomoći ljudima u borbi s rijetkim genetskim bolestima, ali i svim drugim bolestima koje bi se mogle liječiti matičnim stanicama. Po Harrisu brojne zabrane kloniranja od UNESCO-ovih do onih Europske komisije trebalo bi ukinuti kako bi se omogućio nesmetani razvoj ove važne grane znanosti. Zakoni bi trebali omogućiti da se poveća sloboda korištenja tehnologije kloniranja koja će na svijet donijeti milijune sretne djece baš kao što je umjetna oplodnja omogućila milijunima neplodnih parova da imaju zdravu i sretnu djecu.

Harris je profesor na Sveučilištu u Manchesteru i član Kraljevskog udruženja Velike Britanije. Autor je niza vrijednih knjiga te oko 250 znanstvenih radova, a prema izjavama brojnih svjetskih filozofa, jedan je od pet najpoznatijih svjetskih etičara biotehnologije. Godine 2006. list Independent proglašio ga je jednom od 50 ličnosti „zbog kojih je svijet ljepši za život“, a The Times jednom od 50 najutjecajnijih svjetskih osoba. O njegovoj slavi svjedoče i uloge koju su mu britanski i američki pisci dodijelili u svojim romanima.

Osnovna teza njegove filozofije i bioetike jest da pojedinci imaju pravo, a katkada čak i dužnost koristiti se novim bio-medicinskim reproduktivnim tehnologijama, umjetnom oplodnjom, genetskim poboljšanjima, pa i kloniranjem.

[...]

Izvor: <http://www.tportal.hr/scitech/znanost/268157/Kloniranje-ljudi-je-pravo-i-duznost.html> [5.6.2014.], skraćeno.

Objašnjenje riječi:

primjenjena etika: angewandte Ethik

tretirati: behandeln

ljudi drugog reda: zweitrangige Menschen

dostojanstvo: Würde

besmislen: sinnlos

matična stanica: Stammzelle

niz: Reihe

utjecajan: einflussreich

DODATNE INFORMACIJE:

Bioetika: Grana primjenjene etike koja se bavi moralnim pitanjima i načinima ponašanja u vezi sa životom i prirodom, posebice u odnosu na nove mogućnosti istraživanja i terapije (genetski inženjering, kloniranje, masovno držanje životinja etc.).

Kako nastaje klon?

U posljednjih nekoliko godina znanstvenici su uspjeli klonirati više vrsta životinja. Godine 2001. američki su znanstvenici čak pokušali klonirati čovjeka, no u tome nisu uspjeli. Jedna tehnika koju znanstvenici primjenjuju za dobivanje klonova naziva se nuklearni transfer.

Znanstvenici najprije iz ženke uzmu neoplođenu jajnu stanicu i iz nje odstrane jezgru, koja sadrži DNK. Iz tijela životinje koju će klonirati uzmu odgovarajuću stanicu, primjerice stanicu kože, čija jezgra sadrži sve genetske informacije o svom vlasniku. Tu stanicu (ili samo njenu jezgru) znanstvenici tada unesu u jajnu stanicu iz koje su odstranili jezgru i kroz nju puste struju. Tim se postupkom postiže sjedinjenje stanice i citoplazme jajne stanice. Nakon što dobije novu jezgru, jajna stаница počinje se dijeliti kao da je oplođena, čime počinje razvoj klona životinje iz koje je uzeta tjelesna stаница.

Embrij se tada može implantirati u maternicu surogat majke, gdje će se, u rijetkim slučajevima kada se sve odvija po planu, nastaviti razvijati dok ne dođe vrijeme da mlado dođe na svijet. Postoji i druga mogućnost, a to je da se embrij zadrži u maternici samo dotle dok se iz embrioblasta ne uspiju izdvojiti embrionalne matične stanice koje se dalje mogu držati u kulturi. Znanstvenici vjeruju da bi ovaj temeljni princip kloniranja trebao biti djelotvoran i u slučaju ljudi. U stvari, pokušaj kloniranja čovjeka koji smo prije spomenuli izvršen je s namjerom da se dobiju embrionalne matične stanice. Kloniranje u tu svrhu naziva se terapijsko kloniranje.

Terapijsko kloniranje konceptualno je različito od reproduktivnog. Prvi korak je isti, ali namjera nije. Terapijsko kloniranje izvodi se da bi se sačuvali životi i izlječile bolesti koje su sada neizlječive dok se reproduktivno izvodi iz razloga koji sežu od egomanije preko uskrsnuća pa sve do želje za biološki srodnim djetetom.

Pošto smo kao ljudi sposobni mijenjati život na Zemlji, bilo bi jako korisno da dobro promislimo kakav budući svijet želimo. Vrijeme je gotovo već isteklo i najvjerojatnije nećemo biti u mogućnosti da ispravimo učinjene pogreške.

Ovca Dolly prvi je sisavac koji je kloniran iz stanice odrasle jedinke. Za njeno kloniranje znanstvenici su uzeli stanicu mlijekožne žlijezde odrasle ovce i njenu jezgru unijeli u jajnu stanicu kojoj su prethodno odstranili jezgru. Javnost je za Dolly prvi put saznala 23. veljače 1997. Pri njenom kloniranju bile su korištene smrznute stanice što je potvrdilo pretpostavku da se sisavci mogu klonirati i poslije njihove smrti.

Izvor: <http://www.step.hr/kloniranje/kako-nastaje-klon.shtml> [9.6.2014.], adaptirano.

Objašnjenje riječi:

jezgra: Kern

DNK: DNA

citoplazma: Zytoplasma, Grundsubstanz einer Zelle

maternica: Gebärmutter

surogat: Surrogat, Ersatz

mlado: Tierbaby

embrioblast: Embryoblast, Teil, aus dem sich der eigentliche Embryo entwickelt

sezati (sežem): reichen

egomanija: Egomanie, krankhafte Selbstbezogenheit

srođan: verwandt

jedinka: Individuen

Tema 2: Majstorice

Zadatak 1

Marija Terezija

Napišite sažetak!

Situacija: Povodom 8. ožujka, Međunarodnoga dana žena, trebate na nastavi povijesti predstaviti jednu poznatu ženu na način da o njoj napišete sažetak koji će biti dostupan suučenicima i suučenicama Vašega razreda.

Pročitajte članak *Marija Terezija – prva žena na habsburškom prijestolju* iz časopisa *Modra lasta* (privitak 1) i internetski tekst s kulturne platforme wieneruhr.at o privrednim reformama Marije Terezije (privitak 2).

Napišite **sažetak** uzimajući u obzir sljedeće smjernice:

- Prepričajte život Marije Terezije!
- Svojim riječima prikažite po čemu je poznata kao reformatorica!
- Ustanovite kakve su njezine veze s hrvatskim narodom!

Napišite 315 do 385 riječi! Jasno označite odlomke!

Tragom prošlosti

Marija Terezija

Prva žena na habsburškom prijestolju

Deniver Vukelić

Marija Terezija (1717.–1780.), nadvojvotkinja Austrije i kraljica Ugarske, Hrvatske i Češke, titulu carice imala je samo kao supruga cara Franje I. jer kao žena nije smjela nositi titulu cara Svetoga Rimskog Carstva. Marija Terezija bila je prva žena na habsburškom prijestolju. Vladala je ukupno 40 godina. Zanimljivo je da je rodila čak 16 djece od kojih je 13 preživjelo djetinjstvo.

U doba njezine vladavine uvedena je opća školska obveza za djecu od 6 do 13 godina.

Njezina kći Marija Antoaneta ostala je zapamćena kao francuska kraljica, žena Louisa XVI., koja je u Francuskoj revoluciji zajedno s mužem pogubljena na gilotini 1793.

Pragmatička sankcija

Car Karlo VI. okrunjen je za cara u trenutku kad nije imao muške djece koja bi ga naslijedila. Zato je odmah na početku svoje vladavine počeo pregovarati s ostatkom carstva o sudbini prijestolja. Hrvatski je sabor 1712. donio zaključak, tzv. hrvatsku pragmatičku sankciju, da prijestolje može naslijediti i ženska pripadnica habsburške dinastije.

Time je Karlo VI. omogućio svojoj kćeri Mariji Tereziji da ga naslijedi kao vladarica.

Kraljica reformatorica

Nakon što je prve godine vlasti provela boreći se sa svima koji su osporavali njezino pravo na krunu, Marija Terezija počela je temeljito reformirati sve zemlje pod svojom upravom. Reformirala je vojsku, zdravstvo i školstvo te radila na poboljšanju odnosa između kmetova i feudalaca. Jedan od njezinih najvećih uspjeha jest ukinuće mučenja kao dijela sudskega postupka i zaustavljanje progona vještica.

O prestanku progona vještica u Hrvatskoj

Godine 1758. pred kraljicom Mariju Tereziju dospio je slučaj Hrvatice Magdalene Logomer Herucine iz Križevaca, optužene za vještičarenje. Kraljičini su liječnici dokazali da Magdalena nije vještica i Marija Terezija oslobodila ju je svih optužbi. Tom je prilikom donesen zakon kojim se određuje da svaka žena optužena za vještičarenje mora o trošku suda koji je podigao optužbu biti poslana pred kraljicu i njezine liječnike. Nakon toga su prestali svjetovni progoni vještica.

Ljetna rezidencija

U doba vladavine Marije Terezije dovršen je dvorac Schönbrunn, ljetna rezidencija austrijske carske obitelji. Dvorac ima 1441 prostoriju, a oko njega je veliki park sa cvjetnim nasadima, francuskim perivojem s labirintom, oranžerijom (zimskim vrtom sa staklenicima u kojima raste južno voće) te zoološkim vrtom, prvim u svijetu. U takvu je ambijentu Marija Terezija priredivala koncerte, baletne spektakle i sjajne balove.

U svojoj ljetnoj rezidenciji Schönbrunnu ugostila je šestogodišnjeg Mozarta. Slavni glazbenik se nakon koncertiranja pred dvorskog svitom igrao s kraljičinom djecom, a kraljica mu je darovala svečano odijelo svoga sina Maksimilijana.

Nasljednik

Najstariji je sin Marije Terezije i Franje I. nakon očeve smrti preuzeo titulu cara, no titule kralja Ugarske, Hrvatske i Češke te nadvojvode Austrije preuzeo je tek po majčinoj smrti 1780. godine. No istinsku carsku moć za cijelog života imala je isključivo Marija Terezija. Kada je Josip II. 1790. umro, naslijedio ga je brat Leopold II. ■

Objašnjenje riječi:

nadvojvotkinja: Erzherzogin

giljotina: Guillotine, Fallbeil zum Enthaupten

osporavati: bestreiten, anfechten

kmet: Leibeigener

feudalac: Feudalherr, Lehnsherr

dvorska svita: Hofgefolge

nadvojvoda: Erzherzog

Marija Terezija, Josip II. i Leopold II.

Erich Zöllner i Therese Schüssel

Privredni i kulturni život

[...] U nastojanju da se stvori socijalna država, sve se veća pažnja počela poklanjati natalitetu, a time i demografskoj politici. U južnoj Ugarskoj, u nekim područjima Galicije i Bukovine stoga je došlo do naseljavanja pretežno njemačkih kolonista. Većina se bavila poljodjelstvom.

Učinjeno je mnogo za unapređivanje tla i intenziviranje agrarnog gospodarstva, a poboljšao se i položaj seljaka. Zakoni o zaštiti seljaka još su za Marije Terezije donijeli bitne promjene. Ukinuto je ubiranje poreza od seljaka koje su provodili vlastelini, a i sudska je vlast vlastelina bila ograničena. Terezijanskim katastrom (zemljišna knjiga) iz godine 1751. mogli su se jasno razlikovati seljački od vlastelinskih posjeda, čime su seljaci bili vrlo zadovoljni. Ukipanje tlake provedeno je bar na carskim posjedima.

[...]

Gubitak najvećeg dijela Šleske bio je povod za reorganizaciju uprave, a bio je i od odlučujućeg značenja za unapređivanje industrije koje je potakla Marija Terezija, jer je ta zemlja prije bila daleko najrazvijenija na području obrta i industrije u Habsburškoj Monarhiji. Stoga se morao naći nadomjestak za izgubljene šleske radionice. Tako usmjereni planovi posebno su pogodovali češkoj tekstilnoj industriji, ali i drugim austrijskim područjima, u kojima su već postojale pokusne industrije, kao, na primjer, u bečkom predgradu Schottenfeld, gdje je razvitak predionica svile osobito značajan. Starijoj donjoaustrijskoj manufakturi pamuka u Schwechatu pridružile su se, među ostalima, i nove u Ebreichsdorfu (godine 1773.). Nastajale su i manufakture baršuna. U Vorarlbergu, gdje je postojala stara uhodana proizvodnja platna, u drugoj polovici 18. stoljeća razvila se značajna domaća tekstilna industrija, koja je prije svega prerađivala pamuk.

Godine 1750. Marija Terezija osnovala je i prvu rafineriju šećera u slobodnoj luci u Rijeci. U Donjoj Austriji godine 1785. sagrađena rafinerija u Klosterneuburgu. Postojeće tvornice papira više nisu mogle pokrивati sve veću potrebu tiskara, ureda i poduzeća; tako su nastale nove tvornice papira u Donjoj Austriji, Štajerskoj i Koruškoj.

Najbrže se razvijala metalska industrija. Osobito u Češkoj i u Moravskoj, ali i u alpskim zemljama, proizvodnja je rasla i to zahvaljujući reorganizaciji uprave štajerskih i koruških rudnika koji su dobavljali sirovine za industriju.

Vladina mudra demografska politika, intenziviranje poljodjelstva, a posebno industrije, povećali su broj stanovništva. Beč, koji se razvio u metropolu ovoga velikog carstva, u to je vrijeme dobio mnoge nove građane.

[...]

Izvor: Zöllner,Erich/Schüssel, Therese: Povijest Austrije, Barbat, Zagreb 1997.

Izvor: <http://wieneruhr.at/doba-marije-terezije-josipa-ii-i-leopolda-ii-prosvijeceni-apolutizam/> [6.3.2015.], skraćeno.

Objašnjenje riječi:

poljodjelstvo: Landwirtschaft
ubiranje poreza: Steuereintreibung
vlastelin: Großgrundbesitzer, Grundherr
tlaka: Fronarbeit
Šleska: Schlesien
pogodovati: passen, begünstigen
predionica: Spinnerei
baršun: Samt
uhodan: gut eingeführt
Koruška: Kärnten

DODATNE INFORMACIJE:

natalitet: Natalität, Geburtenhäufigkeit, Zahl der Lebendgeborenen auf je 1000 Einwohner im Jahr

demografska politika: demographische Politik, Bevölkerungspolitik

Tema 2: Majstorice

Zadatak 2

Velike majstorice stila

Napišite pismo čitatelja!

Situacija: U časopisu *Modra lasta* pročitali ste u članku *Male tajne velikih majstorica stila* kako su velike zvijezde pronašle svoj stil. Pismom čitatelja želite uvjeriti čitatelje i čitateljice je li im je potreban vlastiti stil.

Pročitajte tekst Zrinke Radić *Male tajne velikih majstorica stila* iz časopisa *Modra lasta* (privitak 1).

Napišite **pismo čitatelja** pod naslovom *Nadite svoj stil!* uzimajući u obzir sljedeće smjernice:

- Prikažite razloge koji su Vas naveli napisati pismo čitatelja!
- Sažmite na koji su način u tekstu navedene velike zvijezde pronašle svoj stil!
- Objasnите je li važno da svatko pronađe svoj stil u životu!
- Uzimajući u obzir svoju argumentaciju apelirajte na čitatelje i čitateljice je li važno slijediti svoj stil!

Napišite 405 do 495 riječi! Jasno označite odlomke!

Mod(r)a

Male tajne velikih majstorica stila

Sir John, vizažist na posljednjoj turneji superpopularne Beyoncé, otkrio je da je najspektakularniji modni dodatak te pjevačice – njezina zdrava koža!

Zrinka Radić

Već neko vrijeme vlada trend prirodnoga izgleda – populariziraju ga zvijezde, a objeručke prihvaćaju obožavatelji(ce) širom svijeta. Glavna je dla izgledati super u svakom trenutku i, naoko, bez ikakva truda. Ipak, svaki od naših omiljenih celebova ima svoje male tajne dobrog izgleda i cool stila, koje katkad procure u javnost.

MILEY CYRUS – KRATKO I SLATKO

Kontroverzna i otkvačena pjevačica i glumica Miley poznata je po čestim i radikalnim promjenama, ali u posljednje vrijeme fura baš cool imidž: zbog diskretne sjene ružičastog rumenila na obrazima pjevačica uvijek izgleda mlađenacki i sveže, dok dojam „slatkice sa stavom“ pojačava kratko ošišana, ali izvrsno stilizirana frizura (superpopularna pixie), zbog koje njezine oči još više dolaze do izražaja.

SELENA GOMEZ – POVRATAK U ŠKOLU

Pjevačica, glumica i dizajnerica Selena Gomez otkriva nekoliko tajni svoga mladolikoga i uvijek svežeg izgleda: redovito čisti i njeguje lice. Njezin su omiljeni

modni predmet, pazite sad (!), konversice koje je nosila njezina mama još u srednjoj školi – smatra ih klasično modernima i jako slatkima. Kad su modni dodaci posrijedi, Selena ima moto „manje je više“, kojeg se pridržava i u svakodnevnom životu i na crvenom tepihu. Ima i izvrstan savjet o tome koja bi se tri predmeta trebala nalaziti u ormaru svake cure: dobre traperice, udobne cipele i – cool marama.

Da se opet vrati u školske klupe, danas bi odjenula haljinu visokog struka s cvjetnim uzorkom i balerinke, a kosu bi isplela u opuštenu pletenicu preko ramena

LUPITA NYONG’O – PRIRODA ZNA NAJBOLJE

Dobitница Oscara Lupita Nyong’o proglašena je najljepšom ženom na svijetu, a odnedavno je postala i zaštitno lice jedne poznate međunarodne kozmetičke tvrtke. Svi se trgaju za njezinim savjetima o ljepoti! Lupita je priznala da je kao tinejdžerica imala velikih problema s osipima na koži, koje je riješila tek kad je njezina majka s Madagaskara nabavila posebni prirodni biljni tonik. Otad je njezin moto: „Priroda zna najbolje.“ Ina-

če, voli uredne obrve i olovke za usnice, a za njegu usana upotrebljava još obično avokadovo ulje.

LORDE – RAZBARUŠENO I VALOVITO

Ella Marija Lani Yelich-O’Connor, poznatija kao Lorde, 17-godišnja je novozelandska kantautorica hrvatsko-irske korijena, koja je ove godine pomela glazbeni svijet osvojivši dva Grammyja, MTV-jevu nagradu, dvije nagrade Billboard ... Usprkos svoj toj pompi, Lorde i dalje njeguje pomalo neobvezan i opušten imidž, ali ono po čemu je prepoznatljiva u svojim nastupima na crvenom tepihu i u svakodnevnom životu prekrasna je duga, valovita kosa. Evo savjeta kako imati frizuru kao Lorde:

- dobro operite kosu i blago je osušite ručnikom čak i ako imate prirodne kovrče, kao Lorde, blago omekšajte kosu sušilom i četkom
- razdvojite pramenove i od sredine ih počnite sušiti na četku (ili figarom) kako biste postigli razbarušenost
- učvrstite samo vrhove pramenova zbog efekta valova. ■

Izvor: Modra lasta, broj 3, 2014./2015., Školska knjiga, str. 32–33, skraćeno.

Nap.: Objasnjenje rječi v. na sljedećoj stranici.

Objašnjenje riječi:

fora: Absicht, Ziel

celeb: gefeierte, prominente Person

otkvačen: verrückt

furati: fahren

konversice: *hier*: Schuh „Chuck Taylor All Star“ (Basketballschuh)

posrijedi: es geht um ...

trgati se: sich reißen

razbarušen: zerzaust

pomesti: verwirren, irre machen

pompa: Pomp, Prunk

kovrča: Locke

figaro: Lockenstab

Tema 3: Uniformiranost

Zadatak 1

Školske uniforme

Napišite preporuku!

Situacija: Direkcija Vaše škole razmišlja o uvođenju školskih uniformi. Mišljenja profesora, učenika i roditelja podijeljena su. Kao školski glasnogovornik dužni ste zauzeti stav prema toj tematiki i dati jasnu preporuku na sjednici roditelja i učitelja!

Pročitajte tekst Jelene Kovačić Školske uniforme: *prednosti i nedostaci okruženja u kojem su svi jednaki* s obiteljskog portala od 14. ožujka 2013. (privitak 1).

Napišite **preporuku** uzimajući u obzir sljedeće smjernice:

- Služeći se tekstrom navedite koje su prednosti, a koje mane uvođenja školskih uniformi!
- Prikažite svoje stajalište o toj problematici!
- Apelirajte na direkciju škole da se uvede školska uniforma ili ne!

Napišite 450 do 550 riječi! Jasno označite odlomke!

Školske uniforme: prednosti i nedostaci okruženja u kojem su svi jednaki

Jelena Kovačić

Prije nekoliko dana Osnovna škola Antuna Mihanovića prva je u Osječko-baranjskoj županiji uvela školske uniforme i to prvašicima s ciljem da uskoro svi učenici u školi budu jednaki, barem kad je odjeća u pitanju. Ovaj potez odmah nam se učinio pozitivnim, osobito u kontekstu sve većeg problema izoliranja, zadirkivanja, pa čak i zlostavljanja djece na temelju onog što imaju ili nemaju na sebi. Odlučili smo detaljnije istražiti ovu temu i saznati – imaju li uniforme doista pozitivan učinak na sigurnost i socijalizaciju djece, učenje i školu općenito?

[...]

Povijest školskih uniformi

Prve školske uniforme datiraju iz vremena pada Rimskog carstva (5. stoljeće). Zabilježeno je da su dječaci koji su poхаđali sate pjevanja kao pripremu za svećeničko školovanje, nosili jednaku odjeću. Tijekom srednjeg vijeka djecu su podučavali svećenici. Nastavu su poхаđali samo dječaci, ali nema informacija jesu li bili uniformirani.

Tek u 16. stoljeću, Engleska postaje prva nacija koja uvodi obvezne uniforme za svoje učenike, ali s nepllemenitim ciljem - kako bi se siromašna djeca koja su poхаđala tzv. dobrotvorne školske programe, razlikovala od učenika elitnih škola iz bogatih obitelji. Tek u 19. stoljeću uvode se uniforme u elitne škole kada one postaju norma, ali, štoviše, i vrsta opsesije.

Prema engleskom modelu, školske uniforme za svoje elitne škole preuzele su SAD, Australija i neke druge zemlje kapitalističkog svijeta više kao znak pripadanja društvenom sloju i isticanja identiteta. Tijekom 20. stoljeća uniforme su uvele i mnoge državne škole radi problema koje ćemo navesti u nastavku članka, a raspirila se i debata o njihovim prednostima i manama. Mnoge komunističke zemlje također su uvodile uniforme u škole, ali više s ciljem da se istakne jednakost svih učenika u skladu sa socijalističkom ideologijom.

[...] Školska se uniforma u nas pojavljuje već potkraj 19. stoljeća. Za djevojčice se najčešće sastojala od crne kute i francuske kape [...].

Dječaci su uglavnom nosili crne kape sa štitnikom i pozlaćenim brojem razreda koji pohađaju. Tijekom druge polovice prošlog stoljeća boja kute postupno se mijenja – najčešće se nose kute plave boje. Nose ih i djevojčice i dječaci.

Školske su se kute nosile iz više razloga. Najprije, trebale su zaštititi dječju odjeću od prljanja i uništavanja, sakriti neprikladnu odjeću ponekih učenika, ali i poslužiti da se učenike lakše prepozna na ulici ili u školi te da se nitko posebno odjećom ne ističe. U svečanim se prilikama u školi do 1990. godine nosilo pionirsko odijelo.

Razlika između uniforme i kodeksa odijevanja

Kodeks odijevanja (dress code) nije toliko restriktivan kao model uniformi. Spomenuta OŠ Antuna Mihanovića zapravo je uvela kodeks odijevanja prema kojem je određeno da će djeca nositi traperice ili traper suknje te polo majice u crvenim (za djevojčice) i plavim (za dječake) bojama. Na majicama su izvezeni inicijali škole kako bi djeca razvila osjećaj pripadnosti školi.

Uniforma podrazumijeva točno propisane odjevne predmete, primjerice, identične suknjice i hlače, štramplice i čarape u određenoj boji, identične košulje i kravate te sakoiće s izvezenim logom škole te cipele. Uniforma podrazumijeva i ograničenu paletu boja. Najčešće je dvobojna (tamnoplavo-bijelo, bež-bijelo) s nekim detaljem u jarkoj boji (npr. crvena ili žuta kravata, čarape, marama ili kapica). Mnoge škole koje propisuju nošenje uniforme zabranjuju neke druge osobne dodatke kao što su nakit, satovi, kape, marame i slično.

[...]

Situacija u Hrvatskoj

Kao i u drugim državama i u Hrvatskoj je pitanje uniformi (ili kodeksa odijevanja) mnogo kompleksnije pitanje od toga što bi djeca trebala nositi u školu. Ono uključuje mnoge komponente kao što su - sloboda izražavanja osobnosti, kulturološke razlike, poboljšanje školskog sustava općenito, zaokret u odgojnem i obrazovnom pristupu i slično.

Uvođenje uniformi u škole komplikiran je proces. Na ravnatelju i školskom odboru je da postignu dogovor s roditeljima. Kod roditelja često je najveći problem novac koji treba izdvojiti kao dodatni trošak, ali i djeca koja, osobito ulaskom u pubertet, imaju potrebu odijevanjem izraziti svoju osobnost, kreativnost i stav te nerijetko pružaju otpor školskim uniformama ili kodeksu odijevanja. Trenutno u Hrvatskoj neznatni broj osnovnih škola provodi model obveznih školskih uniformi.

Osim djece, roditelja i ravnatelja, tu su i učitelji koji su u više intervjuja za razne hrvatske medije izjavljivali da bi im školske uniforme itekako pomogle prilikom odgoja i discipliniranja. Socijalno-ekonomske razlike među djecom nikad nisu bile veće, a upravo one su često povod za razne konflikte među djecom. Odjeća je statusni simbol i po njoj se često vrednuju pojedini učenici. Nerijetko se događa da oni koji imaju „viši“ status, zloupotrebljavaju to protiv onih koji imaju manje i dolaze iz obitelji slabijeg imovinskog statusa.

Školska uniforma poništila bi te nejednakosti, kao i osjećaje manje vrijednosti, društvenu izolaciju pojedinaca i eventualno uspostavila sustav u kojem će se djeca isticati po svojoj osobnosti, sposobnosti, trudu i radu, a ne po dizajnerskom logu na ručnom satu ili jaknici.

[...]

Izvor: <http://www.klinfo.hr/djeca-2/skolarci/skolske-uniforme-prednosti-i-nedostaci-okruzenja-u-kojem-su-svi-jednaki/> [30.11.2015.], skraćeno i adaptirano.

Objašnjenje riječi:

zadirkivanje: Hänseleri

raspiriti: entfachen

mana: Nachteil

kuta: Kittel

restriktivan: restriktiv, beschränkend

izvezen: bestickt

vrednovati, vrednujem: bewerten

imovinski: vermögend

Tema 3: Uniformiranost

Zadatak 2

Ja sam drugačiji

Napišite analizu teksta!

Pročitajte post korisnice „Mateje“ objavljen na internetskoj stranici *uniteddogs.com*, društvenoj mreži za vlasnike pasa na kojoj mogu razmijenjivati svoja iskustva i predstavljati svoje kućne ljubimce (privitak 1).

Napišite **analizu teksta** uzimajući u obzir sljedeće smjernice:

- Svojim riječima kratko sažmite sadržaj teksta!
- Analizirajte strukturu i jezik teksta!
- Obrazložite koja je po Vama autorova namjera!

Napišite 270 do 330 riječi! Jasno označite odlomke!

Kristof

Matea

Bok Ijudi!

Ja sam Kristof. Rođen sam u listopadu 2008. Eh, kad bih bar mogao reći da sam pudl ili labrador ili šnaucer. Moj bi problem tada bio upola manji. Ovako mogu reći samo to da sam križanac srednjeg rasta u tipu ovčara. A svi znaju da križanci teško pronalaze dom. Ne razumijem ja to nikako. Razmišljam ovako: Zašto bi itko želio da njegov pas izgleda identično kao još tri druga psa u kvartu?! Ja sam originalan, unikatan, mene ne možete pobrkatи s nekim Blekijem, Gizmom ili Donijem. Ali, Ijudi očito ne vole originale. I zato ja još uvijek nemam dom. Ili bolje reći, opet nemam dom. Jer nakratko sam ga imao ali je gazda zaključio da ne da 150 kuna na cijepljenje. Dakle, molim sve ljude koji vole unikate a ne kopije, koji vole različitost a ne uniformiranost, koji žele psa ljubimca i najboljeg prijatelja, a ne najavljivača gostiju i poštara, neka mi se jave. Jer ja sam upravo to: originalan, drugačiji od drugih, ljubimac i prijatelj. Volim ljude, volim druge pse, ne znam još volim li mačke i kokoši. Tražim dom u kojem ću provesti cijeli život, biti voljen, hranjen, cijepljen, mažen, šetan i sretan. Rado bih živio u stanu ili u kući s dobro ograđenim dvorištem (naravno, uz dozvolu boravka u kući sa svojom obitelji i nikada nikada na lancu!). Velika sam maza i u šetnji stalno pogledom tražim dopuštenje da skočim u zagrljav jer mi kronično nedostaje maženja i ljubavi!! Javite se što prije!

Kontakt: 091 16 70 383.

Izvor: <http://www.uniteddogs.com/hr/club/6549/noina-arka/discussions/66109/kristof> [13.12.2013.], adaptirano.

Objašnjenje riječi:

šnaucer: Schnauzer

križanac: Mischling

ovčar: Schäferhund

pobrkatи: durcheinanderbringen

maza: Schoßkind, Herzblatt

